

Al Liamm

war ho tablezenn niverel !

Grit plas en ho levraoueg !*

Eus Kerlouan da Varakech, *Al Liamm* bepred ganeoc'h

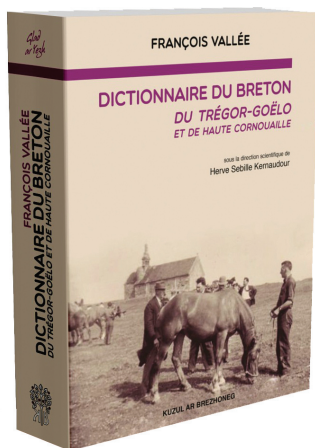
15€ ar c'houmanant niverel

* Gant ur c'houmanant niverel ne resevit ket ur skouerenn war baper ken ha dre-se e rit un dra bennak mat evit an endro.

Kit buan e darempred gant ar sekretourva !
alliamm.tirnanog@gmail.com - 02.96.48.03.00
14 straed Louzaouenn-an-Hañv - 22300 LANNUON

www.alliamm.com

Oberenn diembann Frañsez Vallée

Dictionnaire du breton du Trégor-Goëlo et de haute Cornouaille Geriadur brezhoneg Treger-Goueloù ha Kernev-Uhel

Frañsez Vallée, den a bouez en istor ar brezhoneg, en doa boulc’het, ouzhpenn ur c’hantved ’zo bremañ, ul labour das-tum divent. Padout a raio e enklaskoù e vuhez a-bezh, koulz lavarout. Dre e lennadennoù, e genlabour gant tost da gant kenskriver feal ha barrek o chom e takadoù-bro disheñvel, en deus strollet, studiet ha renket ur c’heriaoueg pinvidik a oa en implij gant e genvroidi.

N'eo ket ur geriadur klasel, met un dastumad dibar a c'herioù hag a droiennoù rouez, saourus ha dic'hortoz a-wechoù. Ur brezhoneg yac'h ha bev evel ma veze skrivet ha komzet en Treger, Goueloù ha Kernev-Uhel e penn kentañ an XX^{vet} kantved. Al labour prizius ha dibar-mañ, bet graet a-hed bloavezhioù ha bloavezhioù, a ra ouzhpenn 3 000 follennad dornskrivet, chomet diembann betek-henn.

An aozer

Frañsez Vallée, ar barzh Abherve, a zo bet ganet d'ar 26 a viz Gwengolo 1860 e Plounevez-Moedeg ha marvet d'an 3 a viz Mae 1949 e Roazhon. Ur yezhoniour, kelaouenner ha skrivagner a bouez eo en istor al lennegezh hag ar yezhoniezh vrezhonek e penn kentañ an XX^{vet} kantved.

Savet e oa bet milin-baper Vallée gant e familh e 1855 war vord al Leger e Benac'h. Tro en doa bet Frañsez Vallée da glevet ha da gomz brezhoneg gant al labourerien niverus a oa eno. Abred e oa deuet neuze d'en em dommañ ouzh ar yezh.

Diwezhatoc'h en deus graet studioù keltiek e Roazhon ha desket kembraeg gant Joseph Loth.

Anavezet eo dreist-holl evit e bennoberenn, ar *Geriadur bras galleg-brezhoneg*, embannet evit ar wech kentañ e 1931, hag a reas berzh bras e-pad pell. Met rener kazetennoù, evel *Kroaz ar Vretoned* ha *Breiz*, dastumer (gantañ e oa bet enrollet war pladennoù koar mouezh Marc'harid Fulup, ar ganerez ha konterez), skrivagner, pedagogour (*La langue bretonne en 40 leçons*) eo bet ivez...

E anv a zo bet roet d'un toullad straedoù e Breizh ha da Greizenn Sevenadurel Sant-Brieg.

An oberenn

Evit mirout na vije na kollet na strewet e labour dastum en doa lakaet Frañsez Vallée keinañ ar follennoù, ar pezh a ra tri fikol levr en holl. Al levrennoù-se n'int bet morse lakaet war wel d'an holl ha deuet e oa ar mare d'o embann hag adreññ d'ar vrezhonegerien ul lodenn eus teñzor o yezh.

An dornskrid a oa e dalc'h ar c'hasker Gwennole ar Menn (1938-2009). Prizius ha dedennus eo an danvez abalamour d'ar yezh, d'an dibaboù, d'an distagadur ha d'an takadoù-bro dibabet e-lec'h ma chom c'hoazh labour d'ober war studi ar brezhoneg.

BOUED 260-2. **Boued** : nourriture. *Dibri a ra boued*, il mange (en parlant d'un malade), mot à mot : il mange de la nourriture (ou *boueta (-mat) a ra*). *Aoza, dañzen, priañti boued* = préparer de la nourriture. *Ar bara 'zo eur boued nerzuz* = le pain est une nourriture fortifiante. 261-9. **Bouet** : faim, appétit (à Plourivo, Goëlo) pour *elboet*. Dans certaines parties du Goëlo, le mot *bouet* est toujours employé dans ce sens à l'exclusion de *naon*. Ex. : *Arri 'm euz eur bouet*, je commence à avoir faim. *Dare oan da gouean gand ar bouet*, j'allais tomber de faim.

DIFERAÑ, DIFERIN 615-10. E) **Diferin** : refuser, ne pas consentir. – À Coadout le sens de ce mot est différent. *Diferin war eur marchad* = accepter un marché mais en posant des conditions nouvelles. 617-1. **Diferi** : *gopr ar mevel* : Pegement a c'houlez ? (*eme ar mestr*) / – "*Kant skoud ha ma boued, / Amzer da zevel pa vin kouet / Ha c'hoaz tiferan war ma gopr / Mou bara goude ma yod* (se dit à Coadout). ♣ "*Diferin*" ha "*divizan*" a zo memez tra (Gaudu). 721-1. **Divizan** (et *deferan, diferin*) = poser condition. Ex. : *Divizan 'nan e peffet eur blavez a-rog* = je mets la condition que vous paierez un an d'avance (Lec'hvien). *Divizan mad a ran kaout boued / Amzer da zevel pa vin kouet, / Ha c'hoaz 'tiferan war ma gopr / Em o bara goude ma yod*. Entendu par Lec'hvien à Ploubazlanec ; il n'est pas sûr du premier vers (voir *diferan*).

ESTREVAĞIÑ 853-3. **Estrevagin** : épouvanter (Plounez, Ploubazlanec). Exprime un mélange de surprise et d'épouvante. *Estrevaget oñ bet*, j'ai été effrayé (Lec'hvien).

MANNOUS 1423-3. **Manouz** : *an hini a gomz eus e fri* (Gaudu). ♣ *fri manouz* = nasillard (Trézény). À Tréméven on dit *Manouz* et *moñkuz* (*moñkluz*, Léon)¹. 1423-6. **Mantouz** : comme *manouz* (Bas-Trégor) et Coadout. *Mañtouz*, qui parle naturellement du palais (H^{re}-Corn., Besco). (Voir *Moñk* et *moñkluz*.)

¹ À Bégard on dit *mantous*. HSK

Labour F. Vallée bet graet d'ur mare ma oa ar brezhoneg yezh al lodenn vrasañ eus ar gevredigezh e Treger-Goueloù a adro dimp gerioù ha stummoù lavar bet kollet pe ankouaet a-hed ar bloavezhioù.

Diskouez a ra sklaer pegen pinvidik eo bet ar yezh ha pegen aes e veze lakaet, gant ijin, ar yezh da glotañ, gant an teknikoù

modern hag ar vuhez pemdeziek, hep ankounac'haat ar fent hag an troioù-lavar niverus. Gouzout a rae Frañsez Vallée pegen pouezus oa mirout dre skrid ar pezh a c'helle mont da get bep ma varve ar vrezhonegerien.

Pep hini a c'hello bremañ dizoleiñ pe addizoleiñ an teñzor-se, zoken en tu all da harzoù Treger ha Goueloù : yezhourien, klaskerien, studierien, konterien ha kement hini dedennet gant ar brezhoneg. Ouzhpenn dastum gerioù en deus keñveriet F. Vallée anezho ivez gant stummoù all e Breizh a-bezh hag a-wechoù gant ar c'hembraeg pe zoken ar c'herneveureg.

Displegadennoù ar gerioù a zo e galleg peurvuiañ ha daveoù al lennadennoù resis evit pep hini.

Ur c'hantved goude, oberenn dibar Frañsez Vallée a ro dimp an tu da binvidikaat hor yezh ha da wellaat hon anaoudegezh ha gwrizioù ar brezhoneg. Notennoù yezh a zo bet ouzhpennet gant meur a zen evit sklaeraat poentoù 'zo ha pinvidikaat c'hoazh muioc'h al labour hep e bar-se.

Kaset eo bet al labour embann en-dro gant *Kuzul ar Brezhoneg* gant skoazell skiantel Herve Sebillé Kernaoudour.

Titouroù war ar rakpremañ :

35€ an tamm (+5€ mizoù-kas) e plas 42€ (+7€ mizoù-kas)

Anv ar rakprenerien meneget el levr ma fell dezho

Pep skouerenn paket, gwriet, gourem ha sined

600 pajenn ; Ment : 19 x 24,6 cm

7498 ger meneget, 100 kenskriver, 146 kumun meneget

Da zont er-maez e miz Gwengolo 2014

Rakprenadenn da dalvezout betek an 12 a viz Eost 2014

www.brezhoneg.org/br/rakprenadenn-vallée

Kit e darempred gant Kuzul ar Brezhoneg

14 straed Louzaouenn-an-Hañv - 22300 LANNUON

02-96-48-03-00 / kab@brezhoneg.org

Herve LATIMIER

Le projet Shiro,
gant David S. Khara,
Editions Critic, 2011,
dastumad Thriller,
320 pajenn, 19€

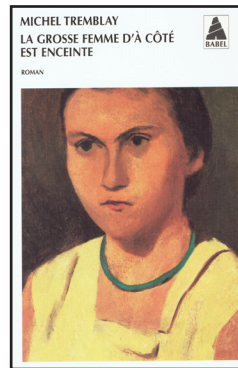
E niverenn 395 *Al Liamm* ho peus gellet lenn ur pennad a-zivout *Le projet Bleiberg*, ur romant bet savet gant ur Roazhonad hag embannet gant un ti-embann eus Roazhon. El levr-mañ e kaver memes harozed ha dreist-holl Eytan Morgenstern (Morg alies...) ezel eus ar Mossad. N'eo ket re zisheñvel an istor-mañ eus

egile. Bepred liammoù gant an eil Brezel-bed met eus tu enklaskoù spontus graet gant Japaniz ar wech-mañ hag enklaskoù a-zivout an armoù bakteriologel. Ar souezhadenn eo gwelout Eytan o stourm gant e enebourez touet Elena a labour evit ar *C'h/Consortium*, ouzh un aozadur a zirenk da vat ar re-mañ. N'eo ket a-youl

vat e kenlabour evel-just. Skrapet eo bet e vignon Eli Karman ganto... Kemmet eo bet gennoù Elena gant serum Bleiberg evel re Morg, heñvel int en ur stumm. Kavout a reer darvoudoù e-leizh, feulster, itrikoù a-berzh ar stadoù, aoza-durioù kuzh, souezhadennoù, lammoù en amzer... Gwelout a

reer e c'heller ober torfedoù gant ar c'hoant ober mat, skoulmañ emglevioù iskis da vareoù zo evel ma weler an darempredoù o kemm etre tud zo... Lenn a reer al levr buan ha gant plijadur. N'eo ket souezhus e vefe, a-hervez, klasket sevel ur film gant *Le projet Bleiberg*.

La grosse femme d'à côté est enceinte,
gant Michel Tremblay,
Emb. Babel, 1995,
288 pajenn, 7,50€

Kalz traoù en deus skrivet Michel Tremblay, romantoù, pezhioù-c'hoari, kanaouennoù, danvez evit filmoù... Kentañ romant ur c'helc'hiad, *Chroniques du Plateau Mont-Royal*, eo *La grosse femme d'à côté est enceinte*. Ganet eo bet Michel Tremblay er c'harter-se e 1942. Ur c'harter a viche-rourien hag a dud vunut e oa d'ar mare-se. Sur eo bet levezonet gant e eñvorennoù

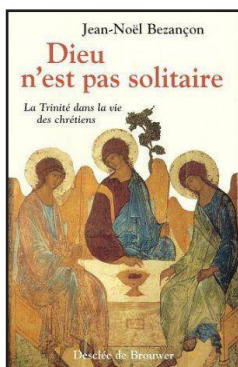
evit deskrivañ buhez tudennoù ar romant, gwirheñvel spontus hag a-wechoù leun a faltazi (ar C'hazh Duplessis, pe ar peder maouez o stammañ a-hed an deiz – tonkad an dud ? – ha ne vezont gwelet gant den – en diavaez eus ur bugel bihan pe zaou – peogwir eo goullo an ti...). Souezhus eo buhez ar familh a zo e-kreiz an istor (meur a rummad o vevañ en hevelep ranndi) ha gwelout a

reer en-dro dezho un toullad tudennoù souezhus (plac'h ar stal ispisiri, div c'hast yaouank hag unan bet, un toullad kou-bladoù, loened, pratikoù ar pub...). Kaoz a zo eus buhezegezh strizh ha mougus ar mare, eus emzalc'h gwaskus an Iliz, eus heñvelrevidigezh, eus saviad an dud re dev, eus stad ar gevredigezh, eus plas ar merc'hed, eus ar brezel... Tremen a ra an traoù e-pad un devezh, ar Sadorn 2 a viz Mae 1942. Nebeut a-raok he deus divizet Bro-Ganada kemer perzh en eil Brezel-bed daoust da ali Kebekiz. Bezañ danvez

tad a zo un doare da chom hep mont : un abeg e-touez reoù all da niver ar merc'hed dougerez a gaver en istor. Souezhus eo ar stil : chabistr ebet met ur bern pennadoù berr o tont an eil war-lerc'h egile hag o vont d'un dudenn d'eben. Buhezek-enañ eo. Michel Tremblay zo bet unan eus ar re gentañ o tegas ar "joual" el lennegezh. Buhez, fent, deskrivadur resis stad an dud, faltazi en ur yezh saourus : peadra da gaout un tañva eus lennegezh Kebeg goude an eil Brezel-bed.

**Dieu n'est pas solitaire,
La trinité dans la vie
des chrétiens,**

gant Jean-Noël Bezançon,
Emb. Desclée de
Brouwer, 1999,
178 pajenn, priz ebet merket

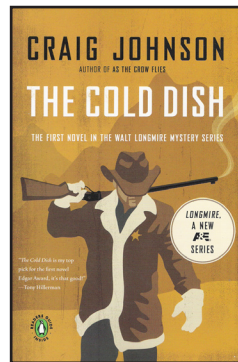
Eizh chabistr evit tostaat ouzh unan eus misterioù ar feiz kristen. Diaes da intent hag unan eus he diazezoù koulskoude. Ne grog ket gant

displegadennoù teologel met gant hengoun ar gristenien en o jestroù (sin ar groaz), o fedennoù, o liderezh, o arz abaoe ar penn kentañ. Daoust

d’e zoare pedagogel ha d’e yezh eeun ne soñj ket din e vefe al levr-mañ evit tud hag a zo diouiziekl a-grenn e-keñver kredennoù ar gatoliked met n’ouzer morse... Savet en deus kalz goulennnoù ennon, roet hentoù preder ha n’eo ket diskoulmoù. Dispenn a ra an obereñn ar meziad a “unicité” ken azeulet er c’hwec’hkorn. N’heller bezañ den klok nemet

dre an darempred gant ar re all, n’heller bezañ kenunvanet nemet ma vezer disheñvel. An Doue-karantez n’hell bezañ nemet darempred ivez. Un doue “en e-unan” ne vefe ket Doue ar gristenien, an Hini a ginnig bepred ha da bep hini ac’hanomp un emglev.

The Cold Dish,
gant Craig Johnson,
Penguin Books, 2006,
290 pajenn, 17€

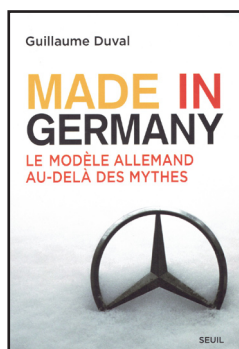
Levrenn gentañ enklaskoù Walt Longmire, sheriff Absaroka County er Wyoming, eo *The Cold Dish*. Un digarez d’ober gwelloc’h anaoudegezh gant an tudennoù pennañ. Daou vloaz a-raok an darvoudoù a gaver amañ e oa bet palforset ur *Cheyenne* yaouank gant pevar lisead gwenn. Ne oa ket bet barnet ar re-mañ re

c’harv... Kavet ez eus bet unan anezho lazhet gant ur fuzuilh heñvel eus ar *Sharps* bet gant kadourien *Cheyenne* ’zo e-pad emgann *Little Big Horn* hag implijet evit chaseal ar bizoned... Start eo an traoù evit Walt Longmire, rak perzhiad oa bet en darvoudoù daou vloaz a-raok ha lod eus e vignoned a c’hellfe bezañ

kablus. Tizhet eo en e gorf hag e spered e-kerzh e enklask. Deskrivet dreist eo ar vro, taolennet mat an tudennoù ha kaset mat an istor war-raok. Divinet em eus piv a oa ar muntrer just p'en deus ar Sheriff e-unan gouvezet... Ur

sell a-feson war ar *Cheyenne* hag o flas er gevredigezh a gaver el levr. Leun a zoujañs hep kuzhat o zuioù gwan (alkoolegezh peurgetket). Fent a gaver alies ivez. Ul levr plijus da lenn hag a ro c'hoant da lenn istorioù all.

**Made in Germany,
Le modèle allemand
au-delà des mythes,**
gant Guillaume Duval,
Le Seuil, 2013
240 pajenn, 17€

Alies, a-hed hag a-dreuz, e kaver meneget ar “model alaman”. Kalz a fazi war perzhioù mat gwirion ar model-se, pe ne fell ket dezho gwelout anezho. Perzhioù fall a zo ivez. Dispar eo levr Guillaume Duval eta. Anavezout a ra mat Bro-Alamagn evit bezañ bet o labourat eno e-pad meur a vloavezh. Ur sell lemm en deus war an ekonomiezh peogwir ez eo pennskridaozer ar gelaouenn viziek *Alternatives économiques*. Un digoradur (*Un modèle, sans doute, mais*

lequel ?), peder lodenn (*Le modèle allemand ne date pas de Schröder, La réunification et son coût : mythes et réalité, Le cas Schröder : anatomie d’une mystification, Les vraies raisons du rebond de l’Allemagne d’Angela Merkel*) hag ur c’hlozadur (*L’impasse Schröder ou le Green New Deal ?*) a gaver en oberenn. Gant ur bern titouroù ha dielfennadurioù. Evidomp Bretoned e kaver (p.9 ha p.217 peurgetket) lavaret sklaer perzhioù mat ar “model ala-

man” hag a c’hellfe diskouez un hent deomp : « *valorisation de l’industrie et système de formation qui ne vise pas simplement à dégager une élite par l’échec des autres, pays décentralisé au territoire assez équilibré* [gwelout ivez p.11 : “*il n’y a (heureusement) pas de Paris allemand*”], *poids déterminant des corps inter-médiaires et notamment des syndicats de salariés dans les entreprises et les branches* ». Arabat kuzhat an tuioù fall (plas ar merc’hed, stad an demografiezh, goprouù izel-

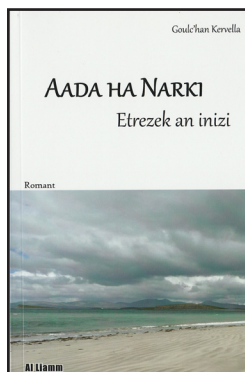
kenañ er servijoù, plas bihan a-walc’h ar servijoù publik). Ret eo kompren ivez pouez an istor (monc’hwez ar bloavezhioù ugent evit kompren emzalc’h an Alamaned e-keñver ar moneiz, prantad an nazie-lezh evit kompren o disfiz e-keñver ar stad kreiz, pouez istorel an ekologiezh er vro ha kalz traoù all). Deskiñ a reer ur bern traoù ha kavout a reer kalz danvez preder diwar-benn techoù fall ar “model gall” hag an hentoù a vefe da glask war skeul Europa evit gwellaat stad an ekonomiezh.

PETRA NEVEZ ?

**Herve LATIMIER,
Malo BOUESSEL du BOURG &
Stefan CARPENTIER**

Aada ha Narki,
Etrezek an inizi
gant Goulc'han Kervella,
Al Liamm,
56 pajenn, 9€

Eil levrenn avanturioù Aada ha Narki eo *Etrezek an inizi*. En oadvezh mesolitek eur splujet gant Goulc'han Kervella. Diskouez a ra ar sevenadur o cheñch gant fin ar c'hantredañ. Sed an difraostañ hag an temzañ, ar gounezerezh hag ar sevel chatal, ar sevel bigi, ritual sebeliadur ar re varv e krugelloù... Ar chas hag ar

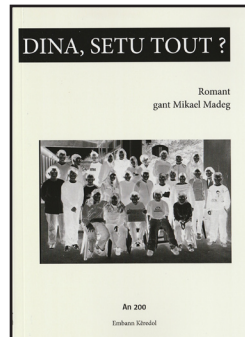
c'hezeg doñvaet a zeu war-wel ivez. Moarvat en deus an aozer buanaet un tammig red an amzer evit diskouez splannoc'h ar c'hemmoù er mareoù pell-se. Lasa, breur Aada, n'en deus ket bet c'hoant da chom er gumuniezh. Troet eo gant ar vuhez ouez. Aet eo kuit da heul ar chaseourien diwezhañ. Ober a ra e benn e-unan,

c'hoant gantañ ren e vuhez e-giz gwechall, ur vuhez kantread, dieub ha gouez. Dibaboù diaes ha dañjerus, e gwir. Mont a ra pelloc'h-pellañ war zu inizi ar c'huzh-heol. « An dianav a rog ac'hanon, » a c'hellfe bezañ e c'her-stur... Keloù nec'hus o deus bet Aada ha Narki diwar e benn. Divizout a ra Narki dispenn roudoù Lasa ha mont war e glask. Ar veaj-se a vez kontet deomp,

e-kreiz an natur hag e-ser meuriadoù liesseurt. Daoust ha kavet e vo Lasa gant Narki e fin ar veaj ? Daoust ha posubl eo, erfin, bevañ er-maez eus pennlezennoù ar gevredigezh nevez digloret ? Ul levr berr hag aes da lenn, a-zivout ur prantad n'eo ket anavezet mat, hag a laka al lenner da brederiañ war aoz Mab-den gwechall gozh, koulz hag hiziv an deiz.

MBdB

**Dina, setu tout ?,
gant Mikael Madeg,
Emb. Kêredol,
140 pajenn, 12€**

Unnek vloaz hanter eo Dina Abgrall. Er c'hwec'hvet klas emañ en ur skolaj brezhoneg. Torret eo he zroad hag un tamm mat a amzer he do e-pad vakañsoù Meurlarjez evit lakaat war baper doareoù he zammig buhez. He zud, he c'henderv Tivi, he mignonezed hag he mignoned tomm pe dommoc'h... Istor ur grennar-

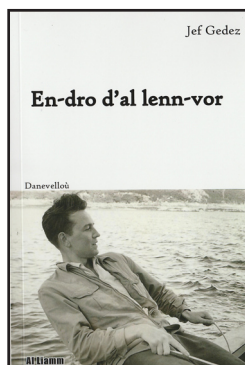
dez yaouank kontet ganti hec'h-unan. Flapañ a ra ken e ra, ha duañ paper tra ma vez o valafennañ eus an eil darvoudig d'egile. Met... n'eur ket tapet da vat gant hec'h istor. Diwar c'horre e chom an danevell. Ne dizher ket bezañ fromet. N'eo ket gwall bersoneel erfin he c'homzerezh diehan. Birvilh en deus plantet

Mikael Madeg en he c'hom-zoù, met lusk gwirion n'eus ket, dre ziuver a gemmoù mat, ha buan e teu da vezañ un tammig unton ma n'eo ket stambouc'hus. Paneve ar yezh, mestroniet-kaer, ne vijen ket aet betek penn. Mankout a ra un ijin don, ur steuñvenn start, fromoù gwir... Marmouzet e

vez spered ar plac'hig anez mont betek bouedenn he c'halon. Marteze e fazian war ar poent-se ha prest on da dreiñ meno mar tichañs ganin bezañ dislavaret gant ar grennarded o do lennet *Dina, setu tout* ?

MBdB

En-dro d'al lenn-vor,
gant Jef Gedez
Al Liamm,
136 pajenn, 12 €

Awenet eo ar pemp danevell a ya d'ober *En-dro d'al lenn-vor* gant yaouankiz an aozer, war aodoù lenn-vor Brest. Al lodenn vrasañ anezho a oa bet embannet war ar gelaouenn *Al Liamm* c'hoazh. Eñvorennoù n'int ket tre-ha-tre avat. Danevelloù faltazius ez int kentoc'h, bezañ ma vezont maget gant darvoudoùigoù gwirion moarvat. Pa 'z eer war an oad e vezer techet da hiraezhiñ d'ar

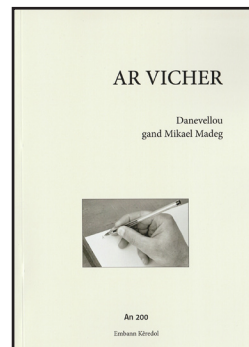
paradozioù kollet. Goude bezañ ergerzhed ar bed bras e vuhez-pad e tro Jef Gedez e selloù ouzh e ved dibarzh : an oad tener, ar vignoned bet (*Arc'hanoe*), kêr Vrest goude ar brezel (*En ur vuhez all e oa*), al lec'hanvadurezh (*Stankenn goll*)... Ar vamm-vro ! N'eo ket souezh neuze e vefe anv eus fealded hag eus liammoù kreñv en e zanevelloù, ouzh an dud koulz hag ouzh plegoù

kuzh al lenn-vor. An ergerzhadennoù-se n'eus fin ebet dezho, rak eus ur bed bev ez eus anv. Morse n'eo difiñv tudennoù Jef Gedez : bale a reont, furchal a reont, roeñvat a reont... Diwar fulennoù an tantad bet e oar ar skrivagner tennañ flammennoù nevez m'en em dommo al lennerien outo. Istorioù mignoniezh hag a c'hell mont da gasoni pa laka ur sacher d'e du en e soñj stankañ un hent boutin ha mirout ouzh tud ar vro da vont en o frankiz (*An hent laeret*). Istorioù tud gloazet gant ar vuhez, hag a gavo un tamm frealz war al lenn-vor (*Ar gariadez koad*). Diwar ar

splujadenn-se en dremenet e tiwan prederiadennoù an aozer a-zivout an amzer vremañ : « diskiant eo an dud bremañ, diyoul, mont a reont evel deñved da heul gizioù berrbad »... Ur sell hiraekhus ha gwashwelour un tamm mat, dispaket en ur yezh klasel ha diardoù, lusket gant tammoù-igoù kanaouennoù gwezh-hagwezh all. Daoust ma vo kavet un tammig unton steuñvenn danevelloù Jef Gedez gant lod tud, pe hirik troc'hadoù zo, e vleugn ur velkoni don hag hesonius e glasvez o dangoadoù.

MBdB

Ar vicher,
gant Mikael Madeg,
Emb. Kêredol,
182 pajenn, 15€

Sapre Mikael Madeg ! Na pet levr a zo difluket a-ziwar e bluenn abaoe m'en doa embannet e 2009 *Fin din skrivañ e*

brezhoneg ? Gant ur pik goulennata, louarn fin anezhañ... Ul levrig onest a-hend-all. Setu an *opus* diwezhañ neuze, *Ar*

vicher, e drizekvet dastumad danevelloù. Skrivañ hag embann 150 levr a ro koñje d'an nen da gomz eus ar vicher skrivagner avat ! Un danvez perzhiad e *Guinness Book* an taolioù-kaer, rak puilhoc'h skrivagner brezhonek n'eus ket abaoe amzer an Ebestel.

Eus petra zo kaoz neuze en dastumad unnek danevell nevez-se ? Eus ar vicher skrivagner ? Ket. Eus ar vizer skrivagner kentoc'h. Ur skrivagner chomet digompren eo Mikael Madeg, ha n'eo ket dre ziouer a zisplegadurioù avat, rak ne vez astennet ar gaoz gantañ nemet warnañ e-unan, koulz lavaret, en e zanevelloù emfaltazius. Aet skuizh al lennerien, marteze, gant ar voubou klemmus-se. Pa n'eo ket dantus, evel e *Pa ra noill ha n'eo ket traou all...* « Farsus eo an dud-se a gred int kreiz ar bed, pa 'z eo ken sklêr hag anad eo me eo, » a embann ar benndudenn en danevell '*Barz ar jeu*. Ma... Gouzout a oar Mikael Madeg ober goap outañ e-unan... Savet en deus ar sport-se e renk un doare lennegel zoken. Met kement-se n'eo ket a-walc'h evit hon

diduiñ ken. Sklaeroc'h e vije ar gevrat ma vije embannet e zeizlevr gantañ, evel ma rae Youenn Olier...

Ha koulskoude... Koulskoude e vefe direizh tremen hep reiñ da wir ez eo donezonet ar paotr. Barrek eo war ar yezh, daoust ma chom luziet pe foutuilhek frazennoù zo. Dont a ra brav yezh Leon gantañ. Dalc'hmat e teskan troiennoù ouzh e lenn. Ijin en deus forzh pegement. Fent a ziskouez ivez alies. Adal ma tro ouzh tudennoù all, da lavarout eo estregetañ, e teu da vezañ dedennus e skridoù. En danevell *Pemp troad d'ar maout* da skouer, pa ra poltred un istrogell a zen, bet emsaver ha skrivagner, hanter gantreer anezhañ, hag a gomz brezhoneg nemetken, dre youl... Sed a ginnigfen a-walc'h da vMikael Madeg neuze : tremen gant ar statud dezreveller hep mont da benndudenn.

MBdB

C'hoarioù C'hoariva,
aozet gant ar
gevredigezh C'hoariva,
peurrenket gant
Goulc'han Kervella,
filmet gant Jean Berthelé.
TES,
72 pajenn hag un DVD, 12€

Al levr-se a c'hoarvez eus un dastumad poelladennoù a c'hello an holl ober o mad anezho evit pleustriñ war vicher ar c'hoariva : ar skolaerien, ar gelennerien, ar re a fell dezho reiñ lañs da stalioù-c'hoariva. N'int ket poelladennoù gwall ziaes na gwall luziet. Met desket e vo diwar-no penaos ober gant hor c'horf a-bezh, penaos dastum un tamm fiziañs ennomp hon-unan, penaos tennañ hon alan, penaos labourat a-stroll. N'int ket poelladennoù kefredel neuze. Dre ar c'horf e vez santet ar pezh a vevomp en diabarzh. Ma ne zeuer ket a-benn da advevañ hor fromoù gant hor c'horf n'eus ket tu d'o c'henlodañ gant ar re all. Ar buhezañ eo an tad, ha neket ar mennozhioù. Netra anat neuze, rak n'omp ket en hor bleud pa vez anv a ziskouez hor fromoù

gant hor c'horf. Ha ken diaes all eo labourat a-stroll, rak « ul labour a-stroll eo ar c'hoariva, a-unan, n'eo ket afer an unan ».

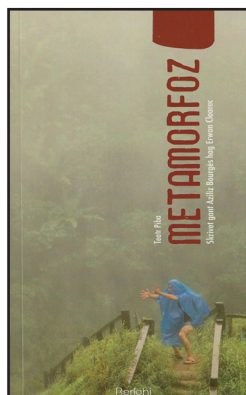
Seizh lodenn a ya d'ober al levr. Ober anaoudegezh, aozañ ar c'horf evit ar c'hoari, reiñ nerzh ha kreñvaat ar strollad, reiñ mouezh, kregiñ gant ar c'hoari, c'hoari war ar prim...

War an DVD stag ouzh al levr ez adkaver an destenn glok, ha tammoù filmoù gant aktourien holl vrudet war leurennoù Breizh : Goulc'han Kervella, Nikol ar Vourc'h, Bob Simon ha reoù all.

Ur benveg pedagogel a-feson.

MBdB

Metamorfoz,
 pezh-c'hoari gant Teatr Piba,
 skrivet gant Aziliz Bourgès
 hag Erwan Cloarec,
 Emgleo Breiz,
 dastumad Berlobi,
 I 10 pajenn, 12,90€

Gwelloc'h mont da welout *Metamorfoz* war al leurenn kent lenn testenn ar pezh-c'hoari-se, rak buan e komprenner pegen diaes eo dispartiañ ar skrid diouzh al leurrenniñ hag ar senografiezh : ar mouezhioù, ar sonerezh, ar c'hinkladur, ar video, ar gouleier... Un arz hag un arvest hollel eo ar c'hoariva. Neuze, pa 'm boa lennet ar pezh anez bezañ gwelet an arvest e oan bet gwall gollet.

Leurennet eo bet *Metamorfoz* gant Thomas Cloarec, met savet eo bet a-stroll tamm-ha-tamm, ha skrivet gant Aziliz Bourgès hag Erwan Cloarec. Divyezhek eo al levr (div lodenn lec'h-ouzh-lec'h) hag e-pad an arvest e c'hell an nann-vrezhonegerien heuliañ

ar c'homzoù dre lenn istitloù gallek war ur skramm.

Un den yaouank anvet Abegile a zo war-nes mont da vakañsiñ gant e vignoned. Met fiziet e vo ennañ relegoù e dad-kozh bet marvet pell zo e Bro-Laos. Petra a vo graet ganto ? Setu ma krog Abegile gant ur veaj diabarzh a roio tro dezhañ d'ober anaoudegezh gant e dad-kozh, gant e familh ha gantañ e-unan erfin. Dont a ra da vezañ perzh eus ul lignez ha sammañ a ra e lod eus planedenn Mab-den : emgarantez ha karantez, digevlusk ha lusk, gouli ha gouloù. *Metamorfoz* a gont treuzfurmadur Abegile ha treuzfurmadur korf ha kalon kement den a doull e hent er vuhez.

N'eo ket steuñvenn ar pezh an tu kreñv anezhañ marteze. Re laosk ha re luziet. Un heuliad taolennoù barzhonius eo kentoc'h eget un drama. Ne dalvez ket e vefe diefedus e-keñver arz ar c'hoariva. Rak boemus eo an aergelc'h, a-bouez eo lod ar sonerezh, dispar eo ar gwiskamantoù hag ar c'hinkladur. Kempenn ha resis eo al labour leurenniñ ha barrek em eus kavet ar c'hoari-erien. Degas a reont from ha fent a bep eil, hep lakaat war ar barr c'hoazh. N'em eus ket komprenet mat da be vad ez eus bet strewet bommoù gallek amañ-ahont a-hed ar pezh, dre

ma oa bannet an droidigezh war ur skramm. Evit lakaat an nann-vrezhonegerien en o bleud ? Evit diskouez spered digor *Teatr Piba* e-keñver ar yezhoù ? Pe marteze o deus klasket an aozerien hadañ ur meni gwirheñvelded sokio-yezhoniel ? Ma... N'on ket bet entanet gant an dibab-se, met n'eo ket gwall bouezus, da lavaret gwir. Rak degas a ra *Teatr Piba* perzhioù nevez d'hor c'hoariva, ha plijus eo gwelout tud yaouank o sevel a-stroll, hag e brezhoneg, ul labour arzel a-feson ha digor d'an holl.

MBdB

**Gilgamesh, An den
dreist ne faote ket
dezhoñ mervel ha
judennoù arall**

mojennoù eus Mezopotamia,
brezhoneg gant
Gwendal Mevel
Emb. Hiziv An Deiz
120 pajenn, 12€

Pemp danevell a orin mezo-
potamian a ya d'ober an teskad
mojennoù-mañ. E-touez an
testennoù koshañ en istor Mab-
den ez int. Skrivet e oant bet

war tabletezennoù pri en akka-
dianeg, yezh ar bobl Akkadian,
a veve etre an Tigris hag an
Eufratez evel ar Sumerianed,
ar Vabiloniz, an Asirianed...

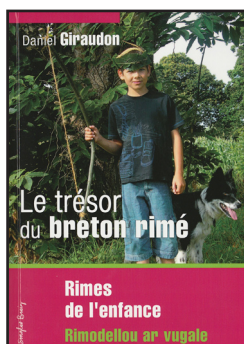
sevenadurioù kozh-Noe, hag o deus levezonet sevenadur ar C'hornôg e meur a geñver. E gwerz-veur *Gilgamesh*, da skouer, ez eus anv eus ul liñvadenn. Marduk, an doue-meur a vefe tad an undoueegezh, hervez istorourien 'zo. Kement-se a vez displeget gant an troer, Gwendal Mevel, en e bennad-kinnig. E gwenedeg en deus savet e droidigezh. Graet en deus gant ur yezh diaes a-walc'h da gompren alies.

Eus kosmogoniezhoù mitologel ez eus anv. Ha dedennus e vo kavet ar re-se ken e-keñver hon testennoù diazez-ni, ken e-keñver ar bredelfennerezh hag ar c'hentpatromoù bet studiet gant Jung.

Gilgamesh, roue Uruk, a zo un den taer anezhañ. Gant an doueez Aruru e vo fardet un eilstumm anezhañ diwar pri : *Enkidu*. En em gannañ a ra *Gilgamesh* hag *Enkidu*, hep na ve kemeret e greñv gant hini ebet anezho. Mignoned vras e teuont da vezañ ha kurioù a gasont da benn a-gevret. Mervel a ra Enkidu ha trist meurbet en em gav Gilgamesh. Kantren a ra neuze war glask sekred an divarvelezh. A-benn ar fin e kav ur blantenn a zegas ar vuhez peurbad, met laeret e vez digantañ gant un naer. Neuze e kompren Gilgamesh e vez ret d'an holl vodoù bev mervel war an douar-mañ...

MBdB

Le trésor du breton rimé,
gant Daniel Giraudon,
Emgleo Breiz,
208 pajenn, 14,90€

Gant Jules Gros ha Jean-Michel Guilcher e oa bet lakaet Daniel Giraudon war hent ar

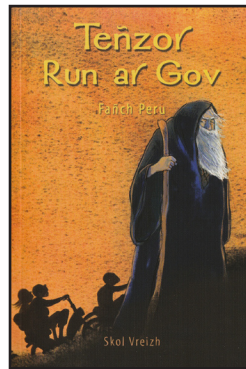
rimodelloù brezhonek. Dastumadennoù fonnus en deus graet e Breizh-Izel koulz hag e

Breizh-Uhel. Reoù Bro-Dreger eo ar re builhañ evelato. Se a zo kaoz ez eus bet roet displegadurioù diwar-benn furmoù dibar rannyezh Treger e deroù al levr. Setu neuze ur pevare levrenn rimodelloù, embannet gant *Emgleo Breiz*. Lavarioù-berr rimet a bep seurt a vo kavet el levrenn-se, gouestlet da ved barzhek ar vugale : « Petra 'veze kontet deze ewid lakad aneze da zizoloñ o horf, penaoz ober ewid sioulaad aneze, diduiñ

aneze, lakad aneze da venel kousket, lammad war gein marh Amon, daoulin an tad-koz, an divizou etre ar vugale ha loenedigou an natur, deskiñ penaoz distagañ al lizerennou hag an niverennou, c'hoariou a beb sort, kenkoulz dirag ar chiminal hag e-barz ar parkeier, rimou dibunet evel ailledennou eur chadenn ». Ur wech e oa ur paotr bihan en ur park braz/ma n'eo ket aet kuit, emañ aze c'hoazh...

MBdB

Teñzor Run ar Gov,
gant Fañch Peru,
Skol Vreizh,
84 pajenn, 7€

Frealzus eo gwelout ul levr bet skrivet evit ar grennarded (adalek 10-11 vloaz) adembannet evit an teirvet gwech ! E 1988 e oa deuet er-maez evit ar wech kentañ. Petra a zo kaoz e rafe kement a verzh ar romantig-se ? Berr eo, aes da

lenn, skrivet en ur yezh flour ha yac'h, liv yezh Treger warni un disterañ. Pevar lisead zo bet lakaet war al leurenn gant Fañch Peru, daou amours en o zouez, prest « da gutuilh an eil diwar muzelloù egile kentañ bleunioù an hañv ». Ren a

reont asambles un enklask war roudoù teñzor Gwenc’hlan. Peadra da zastum un tamm gouiziegezh diwar-benn tudenn Gwenc’hlan, hep mont re bell ganti. Un tamm *suspens* zo, da beurdogañ ar stal. Sed ul levrig eeun e steuñvenn, met savet mat, ha kontet gant ur penn

marvailher. Lod a vo dipitet, marteze, gant un diskoulm a chom a-istribilh, met ret eo sentiñ ouzh gourc’hemenn Gwenc’hlan : « C’hoant am eus da gousket e sioulder ur bez dianav... ».

MBdB

**Trésor du breton parlé,
Supplément au
Dictionnaire
breton-français,
gant Jules Gros,
Yoran Embanner,
240 pajenn, 15 €**

Mignoned e oa deuet Jules Gros ha Daniel Giraudon da vezañ, a ouzer a-walc’h. Gant Daniel Giraudon eo bet kendalc’het labour dastum e geneil, gant meur a levr. An destenn a ginniger deomp amañ a zo sinet gant Jules Gros koulskoude. Un astenn d’e c’heriadur brezhoneg-galleg eo. Diwar ur voestad fichennoù ha notennoù bet dastumet gant Jules Gros eo bet savet an embannadur diwezhañ-mañ gant Daniel

Giraudon. Al labour-se a oa bet fiziet ennañ gant Jules Gros e-unan. Dalc’het en deus d’e bromesa en un doare sklaer-kenañ ha plijus da lenn. Ar vrezhonegerien kar-o-yezh n’hellint ket tremen hep prenañ al lodenn-se eus “an Teñzor” !

E peurunvan eo bet embannet al levrenn-se gant Yoran Embanner.

MBdB

**Portzmoguer,
un corsaire au service
d'Anne de Bretagne,**
gant Gilbert Siou
Yoran Embanner,
400 pajenn, 12€

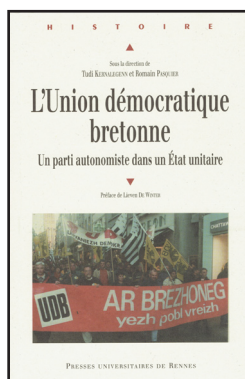

Buhez Herve a Borzhmoguer a vez kontet deomp er romant-mañ. Ur romant istorel eo. Evel romant e tle stankañ ur bern toullou e pezh a ouzer eus buhez an denjentil a Vro-Leon a lakaas Marie la Cordelière, lestr brezel an Dugez-Rouanez, da darzhañ d'an 10 a viz Eost 1512 e-tal Beg Lokmazhe evit kas da strad ar Regent, lestr Lord Howard, amiral ar morlu saoz. N'enoer ket o lenn avanturioù an den, beajour bras, brezelour kriz, marc'hadour, pesketaer (betek Island hag an Douar-nevez), moraer eus an dibab ha c'hoarier, ever, bambocher ha merc'hetaer war ar marc'had. Feal d'an Dugez ha sorc'hennet gant e gablusted ivez... A-zivout an tu istorel e veizer resisted an aozour

diwar-benn an traoù a vor hag an emgannoù. Tresañ a ra un daolenn euzhus a-walc'h eus itrikoù lez an Dug, gronnet a dreitourien, eus personelezh gwan Frañsez II. Diskouez a ra Anna en un doare soutil hag a seblant tost eus ar pezh a ouzer diwar he fenn. Merzout a reer pegen kriz e oa an dud a vrezel, gopret peurliesañ, ar Suised peurgetket. Armeoù ar “vignoned” a c'helle bezañ ken spontus e-keñver an dud vunut eget re an enebourien... Ul levr dedennus hag ur romant plijus da lenn eta.

HL

**L'Union démocratique
bretonne, Un parti
autonomiste dans un
Etat unitaire,**
dindan renerezh
Tudi Kernalegenn
ha Romain Pasquier,
Presses Universitaires de
Rennes,
19,00€

D'ar 4 ha d'ar 5 a viz Ebrel 2013 e oa bet aozet en Roazhon, e Skol-uhel ar skiantoù politikel, ur c'hollok a-zivout Unvaniezh Demokratel Breizh. Aozet e oa gant daou labourva liammet ouzh ar CNRS (CRBC ha CRAPE). Ar wech kentañ eo gwelout ur c'hollok eus al live-se o plediñ gant ur strollad emrener breizhat. 50 vloaz eo UDB e 2014.

Dedennus e oa bet ar c'hollok, dedennus-kenañ eo al levr. Dizingal e c'heller kavout ar pennadoù. Reizh eo evit seurt oberenn gant meur a savboent ha meur a berzhiad. Pep hini a c'hell bezañ dedennet gant lodenn-mañ-lodenn eta.

Peder rann a gaver el levr. An hini gentañ a bled gant UDB war an dachenn etrebroadel. Keñveriadennoù gant

strolladoù all (*PsdAZ* e Sardinia hag *AB* en Euskadi, plas ar stourm evit ar pobloù bihan er Frañs hag en Europa [*R&PS* hag *AELE*]).

En eil rann, *L'UDB dans l'espace politique breton*, e kaver pennadoù diwar-benn an dilennadegoù, an darempredoù gant ar skourroù sokialour a gaver e Breizh, an ekologiezh politikel...

Liesseurt eo an trede rann, *L'UDB dans les mouvements sociaux*. Ur pennad war UDB hag ar stourmoù sokial rik, unan a-zivout UDB hag ar stourm enep nukleel, met ivez unan a-zivout UDB hag ar feulster politikel gant Erwan Chartier, UDB hag ar brezhonég (pennad Cédric Choplin diwar-benn *Pobl Vreizh*) ha barzhed UDB. Ar pennad

diwezhañ-mañ diwar bluenn Mannaig Thomas a veneg *Al Liamm* dek gwech pe ouzhpenn gant alioù un tamm prim a-wechoù. Danvez eskemm eta.

Disheñvel mik eo ar pevare rann peogwir e kaver enni pevar skrid testeni a-berzh stourmerien a-bouez : Ronan Leprohon, Herri Gourmelen, Christian Guyonvarc'h ha

Paul Molac. Pouez prizius ar berzhidi, pouez ar vuhez.

Ne guzh netra al levr eus gwanderioù ha diaesterioù *UDB*, met diskouez a ra splann plas heverk ar strollad e emdroadur Breizh abaoe un hanter kantved. Plas a vez roet d'an istor evel-just met digeriñ a ra bepred ar preder war an amzer vremañ hag an dazont.

HL

Korn ar vugale

Marc'hig Gwenn,
gant Jérôme Palud ha
Laure Gomez,
kontet ha kanet gant
Mona Jaouen,
TES,
32 bajenn, 15€

Hei hei hei, doupadoup, an inkane, an inkane... Setu Marc'hig Gwenn o vont d'ar prad d'ar c'haloup. Ne vo ket aes dezhañ avat ha meur a wech e ranko lammat dreist ur c'hleuz pe ur wazh dour. Rannet eo an danevell etre bommoù komzet ha bommoù

kanet, ar pezh a zo mat evit bugale etre 2 ha 6 vloaz hag a c'hallfe skuizhañ gant kontadennoù hir.

Brav eo an tresadennoù, flour al livioù anezhe ha ken flour all ar paper. E golo al levr ez eus ur marc'hig paper kalet da lakaat da c'haloupat war an

hent e-pad ar bommoù kanet. Plijout a ra ken-ken d'am bugale.

Ar bladenn zo talvoudus evel-just d'ar familhoù divrezhoneg pe berr ar yezh gante evit poent. Menegomp ivez ar

re zivemor hag a rank selaou an ton meur a wech a-raok delc'her soñj anezhañ, hag ar beajoù karr-tan hag a vo un tamm mat plijusoc'h gant mouezh laouen Mona Jaouen.

SC

Chipo,
gant Christophe Boncens,
brezhoneg gant Drian
Bernier,
Coop Breizh

Ur pemoc'h ront ha roz eo Chipo. N'eus ket ur pemoc'h drouk anezhañ met alies e vez trubuilhet e gamaraded gantañ. A-raok mont pelloc'h diwar-benn an istorioù e tlean lavaret ez eus levrioù plijus anezhe da zalc'her en dorn. Tev ha c'hwezhet eo ar golo, gwriet eo ar c'haieroù ha tev a-walc'h ar paper ivez. Peadra da badout ur pennad eta.

Un dra all zo boutin dezhe : e fin pep danevell ez eus un atalier (desket e vez sevel ur pod-espern, ur gartenn *pop-up* ha.) ha tresadennoù da livañ. Peadra d'ar vugale da gaout

plijadur gant o zud (pe gant un den gour all, traoù zo da zidroc'hañ ha da begañ).

Pevar levrig zo bet embanet evit poent eus troioù-kaer Chipo. Tu zo d'o lenn e n'eus forzh peseurt urzh.

Chipo penn-disoñj

Tik eo Chipo gant ar c'hontadennoù hag amprestiñ a ra ul levr digant ar mestr Maltouder evit e lenn d'ar gêr. War an hent d'e di e tegouezh gant Rozetenn a zo o tastum kebell-touseg hag eñ reiñ dorn dezhi. Siwazh e krog d'ober glav ha mont a ra an daou bemoc'h d'o zi d'ar red. Chipo,

penn-disoñj anezhañ a chom al levr kontadennoù war e lerc'h. Gleb-holl eo pa 'z a d'e zastum. E vignoned a glasko e sec'hiñ met drastet e vo gante hag ober a raio Chipo e soñj kuitaat ar vro. Dre chañs ec'h echu mat pep tra.

Chipo o pennfolliñ

Kaer eo an deiz ha war e du mat emañ Chipo. Hag eñ mont d'ober un droiad. Siwazh e tegouezh gant ur c'hazh du en nec'h eus ur skeul ha pennfolliñ a ra. En ur glask c'hoari tro ar skeul e sko en ur sailhad laezh hag e kerzh war avaloù hag a ruilh dindan e dreid ha setu eñ en ur redadenn drastus. Chipo a zesk diwar e goust n'eus ket da bennfolliñ abalamour da vrizhkredennoù hag e c'hall c'hoarvezout an droug en ur glask mont hebiou dezhañ. Arabat deoc'h krediñ avat ez eo kentelius ton ar gontadenn, gant fent eo kontet an dro fall.

Chipo ne chom ket kousket

Deuet eo an noz ha n'eo ket Chipo evit kousket. Sevel a ra ha mont d'ober un dro vale ma wel e vignoned met deuet int holl da vezañ euzhviled spon-

tus ! Ret eo da Chipo baour achap kuit bep tro a-dre skilfoù ar re-se. Evel m'ho po divinet hep mar n'eo kement-se nemet ur gwallhunvre ha pep tra a yelo mat adarre ur wech ma vo bet komprenet gant Chipo.

Chipo a gav hir e amzer

Ya ! Kavout a ra hir e amzer ha pa zispleg an dra-se d'e gamaraded e lavaront dezhañ reiñ sikour dezhe evit o labour. Chipo avat a zo gwell gantañ ober forzh petra ha c'hoari e-lec'h o skoazellañ, kement ha ken bihan ma erruont skuizh gantañ ha ma vez kaset kuit diwar o zro. Dre chañs emañ e vignonez Rozetenn aze, evel alies, evit degas un tamm furnez dezhañ hag e lakaat d'ober ul labour a-feson ma vamo an holl dirakañ.

N'eus nemet un dra da damall : mat e vefe bet ober un tamm kempenn d'ar yezh. Ar re varrekañ a c'hall en ober en ur lenn.

SC

Ruz-tan ha Melen-aour,
gant Maryvonne Berthou,
tresadennoù gant
Gaël Coadic
TES,
6€

Ul levrig evit ar vugale etre 2 ha 5 bloaz. Ur rimadell hir eo hag a dalvezo da veur a dra : deskiñ kontañ ha diskontañ, deskiñ anvioù livioù hag an enebiezh dour/tan. Savet mat eo an destenn, lusk zo enni, c'hoarioù war ar sonioù zo evel m'eo dleet evit ma chomfe

aesoc'h a se ar gerioù en eñvor ar vugale. Eeun ha livet flamm eo an tresadennoù ha digarez ho po da zeskiñ livioù all estreget ar re meneget en destenn gras d'an tresadennoù.

SC

Malo BOUESSEL du BOURG
Jerom OLIVRY
Tudual HUON

Krouiñ Stad Katalonia, dizalc'h eus Bro-Spagn pe get.

Nepell eus Katalonia e stourm liseidi euskarat evit ur vachelouriezh en euskareg penn-da-benn.

A-fed politikerezh ez eus tud ne vezont ket klevet na gwelet alies : ar re a vez graet *Spin Doctors* anezhe. Kuzulierien pennoù bras ar brezidanted. En ur gomz eus levr Morvan Duhamel, *Entretiens confidentiels de Georges Albertini*, e tizoloer ur vicher a zo anezhi abaoe ma 'z eus renerien.

Teuliad ar miz a zo gouestlet d'ar Redadeg, a oa dalc'het

> Bremañ (391)

Kregiñ a ra niverenn 391 **Bremañ** gant ur pennad diwar-benn an dilennadegoù a oa bet dalc'het e fin miz Mae. Unaniezh a-enep an dizunvaniezh, sed aze dalc'h an dilennadegoù-se.

E Katalonia e vo aozet ur referendom d'an 9 a viz Du 2014, daoust da Vadrid bezañ nac'het. Pal ar referendom ?

etre ar 24 hag an 31 a viz Mae. Kavout a reer ennañ un nebeud testennoùigoù divyezhek gant pennadurezhioù ar vro : Malo Bouëssel du Bourg (rener *Produet e Breizh*), Jean-Jacques Urvoas (kannad e Penn-ar-Bed), Marc le Fur (kannad en Aodoù-an-Arvor) ha Paul Molac (kannad er Mor-Bihan). Da heul e kaver listenn ar raktresoù bet kaset da benn abaoe 2010 (levrioù da selaou *Al Liamm* en o zouez), hag ar re a vo arc'hantaet gant ar pezh a vo dastumet er bloaz-mañ. Ur pennad a c'heller lenn ivez diwar-benn *Deskiñ d'an oadourien*. An hini diwezhañ a zo diwar-benn ar Redadegoù a vez kavet e meur a vro eus kornôg Europa, ar c'hKorrika en o zouez, evel-just !

Un taol-kurun a zo bet d'an 8 a viz Even ma oa aozet ur "Boum" gant *Ai 'ta !* evit lidañ 40 vloaz tarzhadenn stign Roc'h Tredudon. Ur pennad-kaoz a c'heller lenn gant an aozourien evit gouzout hiroc'h war arc'hadurioù ar strollad evit ur skinwel brezhonek.

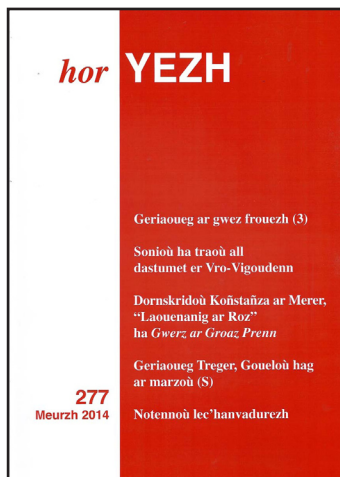
« Mont pelloc'h gant ar yezh »... Sed ar pezh a vez kinniget gant *Skol an Emsav*

evit o stummadur nevez a oa kroget d'ar 4 a viz Ebrel gant 9 stajiad.

Gallout a reer lenn er rummad *Sevenadur* daou bennad. Unan diwar-benn ar strollad *The Pipettes*, strollad pop merc'hed eus Bro-Saoz, hag unan diwar-benn Caryl Férey, skrivagner romantopolis eus Bro-Arc'hantina, a zo o paouez embann ul levr nevez : *Mapuche*.

Echuiñ a ra an niverenn gant ur pennad diwar-benn *Alambig Elektrik*. Sur a-walc'h n'oc'h ket aet hebiou klip ofisiel *Ar Redadeg 2014*... Un digarez da c'houzout un tammig hiroc'h, neuze, diwar-benn an alkimourien-se !

JO

> **Hor Yezh (277)**

War niverenn 277 **hor Yezh** emañ trede lodenn studi-adenn Fulup Lannuzel war geriaoueg ar gwez frouezh. Kinnig a ra, en ur studiadenenn perverzh, gerioù resis evit an termennoù a ranker implij pa reer war-dro ar plant : benañ, kenvenañ, glasvenañ pe c’hoazh garleañ (marcotter). Kinnig a ra ivez ur gerva klok e dibenn e studiadenenn. Yann Gwilhamod a ginnig d’al lennerien sonioù hag un nebeud traoù all dastumet gantañ er Vro-Vigoudenn. Lenn a c’heller neuze *Son ar Vigoudenned* savet gant Mikeal Queinec, un eskemm etre ur bourc’hiz hag

ur peizant ma kaver brezhoneg ha galleg mesket en un doare fentus hag ur rimadell : *Ma zad en deus savet un ti plañch*, a veze implijet evit ober “barlennig” d’ar vugale.

Yann Erwan ar C’horh en deus bet digarez da follennata ha da studiañ kaieroù Koñstañza ar Merer (1857-1945), skolaerez e Lanvaeleg. Lenn a c’heller *Ar Groaz Prenn* bet savet gant Filip ar Merer.

Da heul emañ *Geriaoueg Treger, Goueloù hag ar marzoù* gant Emile Ernault, renket gant Herve Bihan. En dro-mañ eo al lizherenn S eo a gaver.

Da heul ar pezh a oa bet studiet en niverenn 276 e kaver evezhiadennoù Gireg Konan ha Divi gKervella war bouez ar ger “Jentilez”.

TH

> Brud Nevez (304)

Gouestlet eo an niverenn-mañ d'ar mod ma vez sellet ouzh Europa gant ar re yaouank. Aterset ez eus bet tud eus un toullad broioù disheñvel : Sina, Alamagn, Nijeria, Stadoù-Unanet, Iran, Kolombia, Roumania, Ukraina, Polonia, Iwerzhon, Breizh, Italia... Diaes eo dezho kavout fred en o bro orin, ha prest int da zivroañ. Met an holl re o deus beajet a vag karantez ouzh Europa, daoust dezho bezañ abegus e-keñver an ensavadur, gant kemm ha ment. Drezo e santer evelkent ez eo aet an traoù war-raok un tamm mat evit ober eus Europa ur gwir vro, unvan ha liesseurt.

Aziliz Bourgès ha Gérard Le Gouic on bet plijet gant o barzhonegoù (troet gant Maguy Kerisrit).

Div zanevell, berr ha plijus o div, a zo kinniget e lodenn al lennegezh, an eil gant Laurence Lavrand, eben gant Gérard Le Gouic (troet gant Marcel Diouris).

Un toulladig lizheroù bet kaset da Jef Gedez gant Charlez ar Gall a zeu da glokaat al lodenn-se.

Er pennad-kaoz kreiz e reer anaoudegezh gant Maurice Prigent, Tregeriad anezhañ, ha konter touet. Kontadennoù hengounel hag istorioù dioutañ e-unan a zeu gantañ.

Pennadoùigoù liesseurt a ya d'ober rann ar “c’helaou- iñ” : ur pennad diwar-benn ar perzh en doa kemeret Per-Jakez Helias e buhez an ti-embann pladennoù *Mouez Breiz*, ur vurutelladenn eus levr Annie Coz, *Bili er mor*, gant Maguy Kérisit, div bajennad a-zivout arvest diwezhañ Annie Ebrel, gant Loeiz Grall, un dielfennadur eus ar film *Diplomatie*, gant Loeiz Grall c’hoazh, ha kement ’zo...

MBdB

> Kannadig Imbourc'h (85)

Ar pennad kentañ a zo diwar zorn Donwal Gwenvenez diwar-benn Krimea, Kosovo... « N'eo ket souezhus, eme D. Gwenvenez, e keñver an dregantadoù-se e vije aet ar maout gant Rusia er poblaters (referendum) azotet d'ar 16 a viz Meurzh e Krimea : ouzhpenn an 60% a Rusianed, un darn vras eus an Datared a zo aet a-du ganto en abeg, ma 'z eo bet prometet gant Poutine ober eus an tatareg, ur yezh kefridiel e Krimea, keit-ha-keit gant ar rusianeg hag an ukraineg, pa felle da c'houarnamant Ukraina gourzodiñ an

ukraineg e pep lec'h evel yezh kefridiel nemeti. »

Goude-se emañ heuliad pennad T. Gwilhamod : *Petra eo spered Feiz ha Breizh ?*

Ewan Delanoy en deus lakaet e brezhoneg ur pennad gant Olavo de Carvalho : *An Araokaat hag ar galloud.*

Mari e eured Kana a zo bet skrivet gant Youenn Troal.

Un tamm lec'hanvadurezh e Bro-Naoned : toull ha krann a zo bet skrivet gant Yann Mikael goude bezañ bet lennet pennad H. Bihan en *Hor Yezh* 273. Tro-war-dro d'an Naoned e kaver anvioù evel Toulan, Toulifaut, Cramphore (krann + vor). Gant Yann Maneguen ez eus un toullad brav a notennoù.

TH

> Pages de Bretagne (36)

Aozet eo bet teuliad an niverenn en-dro d'al lennegezh, d'ar skrivagnerien ha d'o endro. Pennadoù a zo bet savet gant Jean-Yves Le Dizez, kelenner e Skol-Veur Brest, Jean-Michel Le Boulanger ha Jacques Lescoat. Goulennet ez eus bet digant Alexis Gloaguen

ha Kenneth White peseurt levezon en doa an endro warno ha war o doare da skrivañ.

Aterset eo bet Hervé Bellec ivez, skrivagner, baleer-bro anezhañ. Nevez zo en doa lakaet embann e ti *Dialogues* e Brest : *Rester en Rade*. Meur a

boltred a zo ivez : hini J. F. Delapré, levrier e Lesneven bet skrivet gantañ ha gant Marc Letissier (skeudenner) ha gant Denez Abernot : *La trace des géants* (ul levr kaer).

Kaoz zo ivez eus al levrioù e Bro-Japan.

Ar pennad nemetañ e brezhoneg a zo gouestlet d'ar skrivagner ha d'ar c'honter Herri ar Borgn eus Seglian. Seizh levr en deus lakaet embann betek-henn. Nevez zo en deus kinniget d'al lennerien ur studiadenenn war yezh ar vro Pourlet : *Brezhoneg ar Skorv* (*Skol Vreizh*). « Un dra vat eo kaout ur skritur unvan, emezañ er pennad-kaoz, siek a-walc'h eo ar peurunvan met ar reizh-skrivadur-mañ an hini a voda an holl rannyezhoù hag an hini a vez graet ar muiañ gantañ a-bell, er skolioù da skouer. » « Ma sac'h gant traoù kozh !, emezañ. Krouiñ zo d'ober, n'eo ket posubl chom bev ma ne grouomp ket ! »

TH

> Le Peuple Breton (604)

Ar pennad kentañ a c'heller lenn a zo bet skrivet gant Yves Moal, ezel *UDB* bet anvet Maer e Lokmellar (Penn-ar-Bed), goude-se Pierre-Emmanuel Marais, kuzulier *UDB* en Naoned – bet skrivet *Aljer 57* gantañ – a laka ar gaoz war raktres ar gouarnamant da adaozañ ar rannvroioù. Petra a c'hoarvezo gant Breizh ? Adunanet e vo pe lakaet en un tekno-rannvro kornogat ? Forzhik pennadoù a zo gouestlet da Europa ha votadegoù ar 25 a viz Mae. N'eo ket Europa kevreadel a zo o ren met siwazh, Europa ar Stadoù, eme Gael Briand.

El lodenn vrezhonek ez eus ur pennad gant skipailh *Ai'ta ! Breizh* : d'an 8 a viz Even e oa bet kinniget un darvoud a bouez gant *Ai'ta !* : stourm evit kaout ur chadenn skinwel e brezhoneg. 40 vloaz zo e oa kroget ar stourm-se evit kaout ur chadenn vrezhonek ha siwazh hiziv an deiz n'eo ket aet ar brezhoneg war-raok a-galz er skinwel publik.

Goulc'han Kervella en deus gouestlet ur bajennad d'ar c'homedian Jean Moign aet da Anaon e-doug miz Ebrel. Gant Paol ar Meur ez eus kaoz eus Bro-Bortugal : 40 vloaz zo e oa bet diskaret an diktatouriezh koshañ a oa en Europa. Tri levr a zo bet burutellet gant Herve Lannuzel en e bennad *Du ha gwenn ha plas da lenn...* *A-ziwar logod ha tud* gant John Steinbeck bet troet gant Kristian Braz, *Lizhiri an hunvreoù* gant Erwan Bargain troet hag azasaet gant Sten Charbonneau ha *Mojennoù ar marv*, skridoù kinniget gant Divi gKervella.

Ur rentañ-kont eus niverenn 403 *Al Liamm* a zo bet aozet

gant Morgan Tremel. Patrick D. Morvan en deus savet ur pennad e galleg war buhez *Bushmen ar Kalahari* ha war o stourm evit gellet chom da vevañ el lec'h ma oant bet ganet.

Un troc'h-kaoz a zo ivez gant Catherine Raoulas, bet

aozet ganti un atelier arzoù en ur implij pevar kontener war porzh an Oriant.

Levr ar miz dibabet gant Gael Briand a oa *Histoire de l'UDB, 50 ans de luttes* gant J.-J. Monnier, L. Henry ha Y. Quénéhervé (*Yoran Embanner*) *TH*

> Dazont Breizh (511)

A bep seurt pennadoù e galleg a zo da lenn, pennadoù diwar-benn ar Bonedoù Ruz, ar *Parti Breton*, distro ar brezel “yen” e Krimea hag Ukraina. Pennad Fañch Kerrain e brezhoneg a bled gant ar gudenn-se ivez : Pere eo paliou Poutine ?

Un eil pennad a gaver e brezhoneg (un tamm kempenn d’ar yezh a vije bet fur ober) diwar zorn Al legestr Kreizig. Kaoz zo gantañ eus Malaysia. En Azia ar Reter emañ Malaysia e-touez ar broioù a gresk ar muiañ war an dachenn ekonomikel (6% bep bloaz).

Yann Duchet en deus skrivet daou bennad berr e brezhoneg diwar-benn daou levr nevez embannet e brezhoneg : *Skignet d’ar seizh avel* gant Langleiz (*Mouladurioù Hor Yezh*) ha *Lizher ur vaouez dianavez* bet skrivet gant Stefan Sweig ha lakaet e brezhoneg gant Gérard Cornillet (*An Alarc’h emban-nadurioù*).

TH

Annaig KERVELLA
Tudual HUON

HOR MIGNONED

Kaňv :

D'ar Yaou 25 a viz Ebrel, hevlene, eo bet lidet en iliz Sant Heler e Roazhon, obidoù Marie-Joséphine Péresse, anvet Finotte, marvet d'an oad a ur bloaz ha kant.

Ganet e Bubri (Bro-Wened) en un tiegezh a vrogarourion e tremenas he buhez e Roazhon. Bet oa toullbac’het ur mare da geñver distrujidigezh monumant Boucher e Roazhon ha da c’houde e 1944 e-pad 9 miz e kamp Marc’harid e Roazhon. Adkavet ganti he frankiz ez eas da labourat da Vro-C’hall evel klañvdiourez ha sikourez sokial. Distreiñ a reas da Roazhon da goulz he retred. Chom a reas feal d’he bro ha d’he sevenadur. Kontet he devoa da Yann Bouëssel du Bourg eñvorennoù he yaouankiz e 1979 hag embannet e oant bet er gelaouenn *Imbourc’h*.

Yann Talbot hag Anton ar Barzh a oa o ren an obidoù dirak tud he ziegezh, un nebeud emsaverien ha mignoned eus he c'harter e Roazhon.

Ra vo skañv douar Breizh dezhi.

Yann Talbot

Glac'haret eo bugale ha bugale-vihan an itron Emile Beaugrand-Jeanne Avice de Bellevue o kemenn deomp eo aet o mamm ha

mamm-gozh da Anaon d'an 30 a viz Ebrel en he 95 bloavezh. Lidet eo bet an obidoù d'ar 5 a viz Mae e iliz Sant Yann-Vadezour Sceaux (92330).

Ur plac'h he feiz don eo bet. Entanet e oa gant he micher en Ajañs broadel evit al Labour hag eürus e oa o welet an hent kemeret gant he bugale, an tiegezh o kreskiñ hag he merc'h Yolaine o vont e servij Doue.

Bugale an itron Beaugrand

PROFOÙ _____

Miz Ebrel : Patrick PUIREUX ; Fañch KERRAIN ; Maryvonne CUDENNEC ; Paol AR MEUR ; Paskal TABUTEAU

— War un dro : 55€

Miz Mae : Pierre PLOUHINEC ; Gweltaz OMNES ; Martine CREFF ; Marie-Edith ROPERT ; Lukian KERGOAT ; Yann-Fañch KERNEIS ; Jean-Claude LE THOMAS ; Patrick LE BOEUF ; Joseph POULIQUEN

— War un dro : 210€

*Mil drugarez a lavaromp ur wech ouzhpenn
d'hor skoazellerien.*

DASKOR : UL LEC'HIENN NEVEZ WAR AR ROUEDAD _____

Ul lec'hienn gouestlet d'al lennegezh vreizhat e brezhoneg hag e galleg eo *Daskor*. Ar pal zo dastum, kas war-raok ha skignañ ar glad lennegel. Kaout muioc'h a zanvez lennegel vrezhonek klasel war ar genrouedad a fell d'an dud a ra war-dro al lec'hienn. Skridoù kozh en o stumm orin, skannet a c'heller kavout (*Nikolazig* gant Job ar Bayon, *Ar en deulin* gant Yann-Ber Kalloc'h, *Bombard*

Kerne gant Prosper Proux, da skouer) hag an destenn adskrivet e peurunvan ivez evit ma vije aesoc'h ober ganti.

www.daskor.org/fr

DIVANKADENN _____

War niverenn 403 *Al Liamm* el lodenn *Petra nevez* ? e oa bet kammvesket un disterig an deiziadoù pa oa bet anv eus al levr *Helias beajour ar bed*. Er bloavezh 1914 e oa bet ganet, da lavaret eo 100 vloaz zo.

SKOLIDI O KEJAÑ GANT KANNADED VREZHONEGERIEN _____

Goude bezañ dizoloet un niverenn gozh eus ar gazetenn *Le Breton de Paris* (bet moulet e 1912), skolidi Tieri Chatel (eus Skol Foran Plounevez-Moedeg) o devoa divizet mont da weladenniñ Kêrbenn Bariz war roudoù ar vrezhonegerien aet da annezhañ du-hont gwechall...

War rollad o raktres o doa merket : palez an dizoleiñ, bageal war ar stêr-veur Saena, Sportva Bro-C'hall, Menez-ar-Merzher, ar Mirdi Louvre hag all, hag all.

Goude o doa skolidi ar c'hlasad-se eskemmet lizhiri gant bugale koshañ *Diwan Pariz* (klasad Fanny). Diwar o c'henlabourezh e vo savet un diell diwar-benn Pariz (bet lusket gant Maryvonne Berthou ; embannet e vo an teuliad-se gant *TES* e stumm un "Taboulin" nevez).

Skolidi Tieri o deus skrivet d'an Itron Le Houerou, evit klask aozañ un emvod e brezhoneg er Vodadeg vroadel.... ar pezh int deuet a-benn da sevel.

Pedet e oa bet an daou glasad d'an 8 a viz Ebrel gant kannadez pastell-vro Wengamp. Degemeret oant bet e brezhoneg gant daou

gannad dirak ar Palez Boubon ! Gweladennet o deus ar savadurioù brudet ha komzet gant sekretourezed e galleg.

Un emvod div eurvezh a oa bet aozet goude etre skolidi skol foran Plounevez-Moedeg ha pevar c'hannad. Asantet o doa Jean-Luc Bleunven eus Plabenneg, an Itron Le Houerou, an Itron Le Disez eus Dinam ha Paul Molac eus Ploermel respont hegarat d'an holl c'houlennoù a oa bet prientet (sirius e oa ar vugale rak filmet e oant gant skipailh Maï Lincoln ouzhpenn).

An diviz-se, bet aozet er Saloñs Mars III, a oa fentus a-wechoù rak, tra ma responte an daou gannad e brezhoneg brav, e veze komzet e galleg gant an div gannadez. Met, evit plijadur divskouarn ar vugale, tamm-ha-tamm, e responte muioc'h-mui an itron Le Houerou e brezhoneg ! Adkavet ganti yezh he bugaleaj !

Displeget e voe eta gant ar gannaded petra eo kevridioù ur c'hannad. Meneget o deus labourioù bet graet war lezennoù e-keñver Breizh hag ar brezhoneg. Gant ma vo c'hoant gant lod eus ar vrezhonegerien yaouank, bet dizoloet ganto ar Vodadeg vroadel, kemer perzh e brezhoneg en dazont el labourioù-se, int ivez, d'o zro !

Tieri Chatel

© Tieri Chatel

Skolidi Plounevez-Moedeg en emvod gant ar gannaded

KAMP ETREKELTIEK AR VREZHONEGERIEN _____

E Kastellin e vo dalc’het, etre ar 6 hag an 19 a viz Gouere. Bevañ hag eskemm e brezhoneg a reer evel-just, heuliañ kentelioù ha stalioù liesseurt hervez live ar berzhidi : c’hoariva, radio, arzoù-kaer, pouez-mouezh, treiñ pennadoù teknik pe lennegel... Plijadur e-leizh evit familhoù gant o bugale ha tud deuet.

KEAV:02 98 95 59 31- keav@wanadoo.fr

GOUEL AL LEVRIOÙ E BREIZH D’AR 25 HA 26 A VIZ HERE 2014 E KARAEZ _____

Nevezamzer ar « rannvroioù » sed danvez festival brasañ al levrioù e Breizh. Paeroniet e vo ar gouel gant ti-kêr Donostia, Euskadi. Hag evel bep bloaz ez eus ur genstrivadeg danevelloù e brezhoneg. Un dibenn-sizhun da verkañ war ho teiziataer.

ABADENNOÙ BREZHONEK FRANCE3 BREIZH _____

Ur rener nevez a zo bet anvet e penn ar programoù brezhonek : Mael Gwenneg, bet kazetenner e *France bleu Breizh-Izel* a gemer plas Bernez Rouz a zo deuet ar c’houz dezhañ mont war e leve. Er mizioù tremenet ez eus bet skignet un nebeud teulfilmoù dedennus : *Lammoù kalon Palestina* ha *Bevañ e Kebek* kenbroduet gant *Gwengolo Filmoù* ha sevenet gant Mikael Baudu, *Ai’ta, hag hor yezh ?* gant Ronan Hirrien. Daoust ha nevezenti a vo en danvez hag er prantadoù skignañ kinniget en distro-skol ?

GERIADUR NEVEZ

Emañ *Al Liamm* o vont da embann ur geriadur Brezhoneg/Galleg – Galleg/Brezhoneg nevez a-benn miz Gwengolo 2014.

Ul labour bras a zo bet kaset da benn evit modernaat ar geriadur anveet-se. Ar pal ? Degas ur benveg a-feson, aes ha kempred a gloto gant ar vuhez a-vremañ. C’hwennet eo bet, ouzhpennet gerioù a ya gant bed ar c’hleweled, ar stlenneg, ar vuhez vodern hag all. Lakaet eo bet an div lodenn da glotañ. Ur benveg hep e bar evit ar skolioù, ar c’helenn, an dud o teskiñ ar yezh e pep doare hag an holl re a ra ganti.

Nouveau dictionnaire Breton/Français – Français/Breton – *Al Liamm* – 15euro er stalioù a- zoare hag e Kuzul ar Brezhoneg. *Adalek miz Gwengolo.*

AR REDADEG 2014

Echu *Ar Redadeg*. 1531 kilometr zo bet redet. Levenez, startijenn, kenskoazell a-hed hentoù Breizh. Hag ur morad a dud e Groñvel d’ar Sadorn 31 a viz Mae evit lidañ dibenn ur sizhunvezhiad karget mat hag eus ar c’hentañ.

Lleuwen Steffan, ur Gembreadez erruet e Breizh e 2009 eo he deus savet an destenn kuzhet er vazh-test. Skrivet he deus ar ganerez ur varzhoneg hir, eeun ha fromus a zo bet lennet gant Morgan, ur plac’h yaouank hag a zo, evel m’he doa graet Llewenn ivez, o teskiñ brezhoneg. Deskiñ ar yezh d’an dud deuet a oa tem *Ar Redadeg* ar bloaz-mañ.

Gourc’hemennoù d’an aozerien ha d’an holl re o deus skoazellet an darvoud kaer-mañ. Menegomp e oa bet prenet ar c’hilometr 40 gant Kuzul ar Brezhoneg ha 1157 ha 1177 gant *Al Liamm*.